

формації, зв'язок з міжнародними правоохоронними органами забезпечать реалізацію активної, наступальної стратегії в боротьбі з правопорушеннями, корупцією, організованою злочинністю, застосуванням нових інформаційних технологій у розкритті злочинів (Концепція Національної програми інформатизації, схвалена Законом України від 4 лютого 1998 № 75/98-ВР «Про Концепцію Національної програми інформатизації»). Головним напрямом максимально повного використання потенціалу Т. і. у боротьбі зі злочинністю в умовах глобалізації світу є розбудова єдиного інформаційного простору органів досудового розслідування і суду шляхом об'єднання різноманітних Т. і. в єдиний інтегрований комп'ютерно-технологічний комплекс як на національному, так і на міжнародному рівні.

Лит.: Юдін О. К., Богуш В. М. Інформаційна безпека держави. Х., 2005; Шепітько В. Ю., Білоус В. В., Керик Л. І. Роль інформаційних технологій в підвищенні якості слідчої діяльності // Питання боротьби зі злочинністю. Х., 2009, вип. 17; Шепітько В. Ю., Авдєєва Г. К. Інформаційні технології в криміналістиці та слідчій діяльності // Там само. Х., 2010, вип. 19; Синекий О. В. Основы информационного права и законодательства в области высоких технологий и ИТ-инноваций. Х., 2011; Інформаційно-довідкове забезпечення кримінальних проваджень / В. В. Бірюков, В. Г. Хахановський, В. С. Бондар, С. В. Шалімов. К., 2014.

В. В. Білоус.

ТЕХНОЛОГІЯ СЛІДЧА – різновид криміналістичних технологій. Т. с. – нова категорія в криміналістиці. Т. с.

визначає оптимальний рух кримінального провадження (справи) при розслідуванні злочину, послідовність виконання слідчих (розшукових) дій або організаційно-технічних заходів, системі використовуваних криміналістичних засобів та їх режим. Т. с. – це певний процес, послідовність реалізації слідчої діяльності, застосування криміналістичних засобів (прийомів, способів, рекомендацій, операцій) при розслідуванні окремого виду (підвиду) злочинів, спрямований на досягнення істини у справі. Застосування Т. с. дає змогу оптимально виконувати дії під час розслідування злочинів.

Лит.: Щур Б. В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик. Х., 2010.

Б. В. Щур.

ТЕХНОЛОГІЯ ТАКТІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ – процес послідовної реалізації дій, заходів, процедур тактичної операції, пов'язаний з виокремленням стадій та етапів, зумовлених слідчою ситуацією й об'єднаних єдиною метою для вирішення окремих тактичних завдань. Усе це необхідне для оптимізації підготовки, організації та управління тактичною операцією. Для цього потрібно мати чітке уявлення про те, як операція розгортається в часі, які етапи слід пройти для досягнення поставлених цілей і які дії й заходи мають бути виконані на кожному з них. Успішне вирішення вказаних завдань передбачає необхідність розроблення своєрідної програми, процедури, що регламентує підготовку й реалізацію тактичної операції. Основу такої програми становить перелік дій і заходів, які необхідно здій-

снити для досягнення поставленої мети. Вирізняють тактичні операції з одночасною (паралельною), послідовною і змішаною реалізацією слідчих (розшукових) дій і заходів (як паралельною, так і послідовною). У першому випадку необхідність проведення таких операцій виникає в ситуаціях, коли вагомості набуває фактор часу: якщо здійснити одну дію, то відповідні дії ін. сторони можуть викликати несприятливу ситуацію. При цьому проведення тактичної операції є найбільш ефективним, оскільки ін. спроби слідчого можуть суттєво ускладнити становище, напр., знищити сліди злочинної діяльності. У другому – послідовність реалізації дій і заходів, що входять до структури тактичної операції, може становити чітку послідовність слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових та ін. заходів. Специфіка таких операцій полягає в можливості контролювати їх хід, отримувати проміжну інформацію й за потреби коригувати її зміст. У третьому – тактичні операції здійснюються в ситуаціях, коли один вплив є недостатньо ефективним, тому потрібно провести систему дій і заходів, які можуть здійснюватися як паралельно, так і послідовно. Такий вигляд має тактична операція «Затримання вимагача на гарячому». Частина операції, пов'язана з передачею грошей, обов'язково супроводжується фіксуванням цього процесу. На другому етапі відбувається затримання вимагача так, щоб він не встиг позбутися переданого. Вилучення будь-якої ланки з операції або зволікання у провадженні будь-якої з них зробить цю операцію просто безрезультатною.

Технологічний характер діяльності з організації і проведення тактичної операції полягає саме в упорядкованості здійснення певних дій, заходів, зміст яких визначено сутністю стадій, етапів, адже технологія – це послідовна система дій, операцій, процедур, у складному процесі, з виокремленням стадій, етапів, що в результаті викликає необхідність його оптимізації й упорядкування. При цьому слід ураховувати, що Т. т. о. є похідною від слідчої технології, технології слідчих дій, технології розслідування злочинів.

Лит.: Образцов В. А. Криміналістика: моделі средств и технологий раскрытия преступлений. М., 2004; Щур Б. В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик. Х., 2010; Комаров И. М. Криміналістические операции досудебного производства в системе методики расследования преступлений. М., 2012; Тищенко В. В., Барцицька А. А. Теоретичні засади формування технологічного підходу в криміналістиці. О., 2012; Шевчук В. М. Тактичні операції у криміналістиці: теоретичні засади формування та практика реалізації. Х., 2013.

В. М. Шевчук.

ТІПИ ПАПІЛЯРНИХ УЗОРІВ – різновиди узорів на нігтьових фалангах пальців рук, утворених папілярними лініями. Папілярні узори поділяються на три осн. типи: дугові, петльові та завиткові. Якщо узори за своєю будовою не належать до жодного з осн. типів, то це атипові (аномальні) узори. Дугові папілярні узори є найпростішими за своєю будовою і складаються з одного-двох потоків папілярних ліній, які беруть початок

УДК 340(477)(031)
ББК 67(4УКР)я2
В27

Редакційна колегія 20-го тому:

В. Ю. Шепітько (голова),
В. А. Журавель (заступник голови),
В. О. Коновалова, В. В. Тіщенко,
В. М. Шевчук, Б. В. Щур

В27 Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. — Харків : Право, 2016. — .

ISBN 978-966-937-048-8

Т. 20 : Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. — 2018. — 952 с. : іл.

ISBN 978-966-937-250-5

Видання є систематизованим зведенням про поняття, категорії, теорії та вчення криміналістики, судової експертизи та юридичної психології, їх окремі засоби, прийоми, методи та рекомендації. Розглядається теоретико-методологічне підґрунтя наукових концепцій та практика реалізації криміналістичних, психологічних та експертних методів, методик і технологій. Наводяться відомості про наукові та інші видання з криміналістики, судової експертизи та юридичної психології. Надаються довідкові дані про відомих українських та зарубіжних учених.

Розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, співробітників органів кримінальної юстиції, судових експертів, судових психологів, а також усіх, хто цікавиться проблемами криміналістики, судової експертизи та юридичної психології.

УДК 340(477)(031)
ББК 67(4УКР)я2

ISBN 978-966-937-250-5 (т. 20)
ISBN 978-966-937-048-8

© Національна академія правових наук України, 2018
© Інститут держави і права імені В. М. Корецького
НАН України, 2018
© Національний юридичний університет імені Яро-
слава Мудрого, 2018
© Видавництво «Право», 2018